

**Forum
Dialogu.**

**Podsumowanie
działań
programowych
za 2015 rok**

Szkoła Dialogu na terenie m. st. Warszawy

1

Dzięki dofinansowaniu Miasta Stołecznego Warszawy w 2015 roku projekt Szkoła Dialogu, został zrealizowany w ośmiu warszawskich szkołach: pięciu gimnazjach i trzech szkołach ponadgimnazjalnych. W programie udział wzięło łącznie 189 uczniów.

Realizacja programu Szkoła Dialogu w szkołach warszawskich obejmuje cztery czterogodzinne spotkania (dwa warsztaty i dwie wycieczki) odbywające się według następującego schematu:

W ramach pierwszego spotkania realizowana jest jedna z trzech wycieczek po Warszawie: Mowa kamieni (wizyta na cmentarzu żydowskim przy ul. Okopowej); Próżna wczoraj i dziś (spacer po ulicy Próżnej połączony z odwiedzinami w synagodze) lub Żydowska Praga. Celem każdej z nich jest zapoznanie uczniów z podstawowymi pojęciami kultury, religii i tradycji Żydów polskich, a także ukazanie całego bogactwa historii przedwojennej Warszawy. Mimo że wycieczki realizowane są w różnych miejscach Warszawy, zostały zaprojektowane w taki sposób, by poruszane w ich ramach treści były takie same. Dzięki temu każda szkoła może samodzielnie zdecydować, na którą wycieczkę wybiorą się jej uczniowie.

Drugie spotkanie odbywa się w szkole i ma formę warsztatu. Ma on ukazać uczniom jak układały się losy Żydów i Polaków w Polsce przed i po II Wojnie Światowej. Uczniowie mają okazję przedyskutować swoje poglądy na temat postaw zaangażowania i niezaangażowania w świetle takich wydarzeń jak Holocaust, getto ławkowe czy komunizm w powojennej Polsce. Pytamy ich o to, jaki jest stosunek współczesnych do historii, czy rzeczywiście czegoś nas ona uczy, a także o to, czy w tym świetle można postrzegać Warszawę jako miasto pomnik.

Trzecie spotkanie to wycieczka po warszawskim getcie, której forma inspirowana jest gramami miejskimi. Rozpoczyna ją projekcja filmu dokumentalnego w Żydowskim Instytucie Historycznym, która stanowi punkt wyjściowy dla spaceru po Śródmieściu i Muranowie. W trakcie wycieczki uczniowie odkrywają istniejące ślady zniszczonego miasta oraz poznają historie związane z miejscami, które już nie istnieją. Trenerzy Forum Dialogu przekazują im najważniejsze informacje związane z historią getta. Na zakończenie przyglądamy się współczesnej dzielnicy Muranów, prowokując do nowego spojrzenia na klasyczne już pytania o zasadność budowania i życia na gruzach.

Czwarty warsztat w logiczny sposób zamyka program. Prosimy uczniów o zebranie doświadczeń, które wynieśli z wcześniejszych spotkań i skonfrontowanie ich między sobą. Dyskutujemy na temat różnych form upamiętniania historii, razem z uczniami próbujemy odpowiedzieć na pytanie o ich celowość. Zastanawiamy się, na ile historia oddziałuje na obecne życie warszawiaków. W drugiej części warsztatu przygotowujemy uczniów do pracy nad ich własnym projektem.

Szkoła Dialogu w miejscowościach poza Warszawą

W 2015 roku program edukacyjny Szkoła Dialogu został zrealizowany w 38 miejscowościach o bogatym dziedzictwie żydowskim: w Bakałarzewie, Białej Rawskiej, Bielsku Podlaskim, Bieruniu, Braniewie, Chmielniku, Chojnicach, Działoszynie, Gliwicach, Grodzisku Mazowieckim, Jarosławiu, Kielcach, Koluszkach, Konstancynie Łódzkiej, Końskich, Łowiczu, Makowie Mazowieckim, Mińsku Mazowieckim, Opocznie, Pajęcznie, Przerośli, Przysusze, Pułtusku, Rabce-Zdroju, Radomyślu Wielkim, Skierniewicach, Sławatyczach, Suchedniowie, Tarcynie, Wieluniu, Włodawie, Wodzisławiu Śląskim, Zamościu, Zduńskiej Woli, Złotym Stoku, Żarkach, Żelechowie i Żorach. Łącznie w projekcie udział wzięło 943 uczniów spoza Warszawy.

Program Szkoła Dialogu realizowany w średniej wielkości oraz małych miejscowościach w całej Polsce, obejmuje cztery spotkania:

Pierwsze i drugie spotkanie ma na celu wprowadzenie uczestników w tematykę zajęć, przedstawienie najważniejszych zagadnień dotyczących żydowskiej kultury i tradycji oraz uświadomienie, że przed wojną Żydzi stanowili nieodłączną część ich miejscowości. W trakcie tych zajęć trenerzy zapoznają uczniów z metodami pracy projektowej oraz wspólnie ustalają plan działań podejmowanych przez uczniów pod nadzorem nauczyciela w okresie pomiędzy spotkaniami.

W 4-5 tygodniowym okresie pomiędzy drugim a trzecim spotkaniem trenerzy Forum pozostają w kontakcie z uczniami i nauczycielem - stymulując oraz wspomagając pracę nad projektem wycieczki.

Kolejne spotkanie uczniów z trenerami poświęcone jest prezentacji przygotowanego projektu. Uczestnicy warsztatów mają za zadanie oprowadzić trenerów przygotowaną przez siebie trasą, omawiając po drodze znaczenie i funkcje cmentarza żydowskiego, synagogi oraz innych ważnych miejsc w życiu przedwojennej społeczności żydowskiej. W trakcie wycieczki trenerzy uzupełniają wiedzę uczniów, sugerując jednocześnie ewentualne miejsca, które można dodać do trasy. Trzeci warsztat jest też okazją do spotkania uczniów z lokalnym ekspertem: historykiem, regionalistą, muzealnikiem, lokalnym aktywistą, przedstawicielem lokalnych władz lub instytucji kultury. Podsumowaniem warsztatu jest wspólna refleksja nad białymi plamami w wiedzy o własnej miejscowości i tożsamości jej mieszkańców.

Ostatnie, czwarte spotkanie poświęcone jest podsumowaniu zdobytej wcześniej wiedzy i doświadczeń. Dzięki interaktywnym formom zajęć uczniowie mają możliwość wypracowania przyszłych obszarów aktywności związanych z historią i kulturą polskich Żydów. Warsztat ten w drugiej części pozwala przyjrzeć się różnorodności współczesnego życia żydowskiego w Izraelu i diasporze. Ćwiczenia realizowane w jego trakcie mają połączyć wiedzę uczniów zdobytą podczas wycieczki z teraźniejszością, pokazać ciągłość życia żydowskiego, które istniało także w ich miejscowości.

Projekt Szkoła Dialogu w 2015 roku realizowany był w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z funduszy EOG, the Conference on Jewish Material Claims Against Germany (Claims Conference) i Friends of the Forum.

Gala Szkoły Dialogu i nagrody dla laureatów konkursu na najlepszy projekt upamiętniający

3

9 stycznia 2015 roku odbyła się w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej uroczysta gala będąca podsumowaniem projektu Szkoła Dialogu zrealizowanego w 2014 roku. Na galę przybyło z całej Polski prawie 1200 gości wśród których byli uczniowie wraz z nauczycielami, dyrektorami ze szkół realizujących projekt, przedstawiciele lokalnych władz, mediów, liderzy opinii publicznej, przedstawiciele władz miasta Warszawy oraz dyplomaci. Zebrani mieli okazję obejrzeć prezentację ukazującą dynamiczny rozwój projektu Szkoła Dialogu oraz zapoznać się z rezultatami pracy uczniów z 42 szkół na terenie całej Polski. Wydarzenie uświetniły przemówienia: Bogdana Borusewicz, Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Małgorzaty Fuszary, Sekretarza Stanu i Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, Waldemara Dąbrowskiego, Dyrektora Teatru Wielkiego - Opery Narodowej, Lesława Piszewskiego, Przewodniczącego Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce oraz Henryka Wujca, Przewodniczącego Rady Forum Dialogu. Gala odbyła się w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z funduszy EOG przy wsparciu Miasta Stołecznego Warszawy, the Conference on Jewish Material Claims Against Germany (Claims Conference) i Friends of the Forum.

W 2015 roku Forum zorganizowało wycieczkę studyjną dla laureatów konkursu na najlepszy projekt upamiętniający lokalną społeczność żydowską zrealizowany w ramach programu Szkoła Dialogu w 2014 roku. W dniach 28-30 maja 2015 roku miała miejsce wycieczka dla uczniów ze Społecznego Gimnazjum „Wyspianum” w Mławie. Podczas wyjazdu uczniowie z Mławy poświęcili jeden dzień na studyjne zwiedzanie Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz - Birkenau. Podczas pobytu w Krakowie zwiedzili natomiast krakowski Kazimierz, Stare Miasto oraz Rynek Podgórski. Laureaci wzięli też udział w kolacji szabatowej oraz warsztatach w Centrum Społeczności Żydowskiej i w Muzeum Galicja w Krakowie.

Letnia Szkoła Dialogu

W 2015 roku Forum Dialogu zorganizowało po raz pierwszy Letnią Szkołę Dialogu. Jest to wakacyjne tygodniowe seminarium wyjazdowe dla grupy wyróżniających się absolwentów Szkoły Dialogu z całej Polski. Po tygodniu intensywnych warsztatów, wykładów i wizyt studyjnych, uczestnicy wracają do swoich miejscowości z pogłębioną wiedzą i zrozumieniem złożonej historii relacji polsko-żydowskich. Stają się Młodzieżowymi Liderami Dialogu, tworząc jednocześnie grupę, która inspiruje się i wspiera. W Forum Dialogu uważamy, że Letnia Szkoła Dialogu kształtuje przyszłe elity i ich wrażliwość na polsko-żydowskie tematy.

W dniach 16-23 sierpnia 17 absolwentów i absolwentek Szkoły Dialogu wzięło udział w pierwszej edycji Letniej Szkoły Dialogu. Podczas tygodniowego wyjazdu uczyli się zarządzania projektami społecznymi, szlifowali swoje umiejętności pracy w grupie, poznali podstawy języka jidysz oraz dowiedzieli się jak przeprowadzać wywiady telewizyjne. Odwiedzili również Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, spotkali się z Michaelem Schudrichem, Naczelnym Rabinem Polski oraz przedstawicielami żydowskich organizacji młodzieżowych. Po zakończeniu Letniej Szkoły Dialogu absolwenci programu realizowali w swoich miejscowościach własne, autorskie projekty upamiętniające dotyczące kultury żydowskiej, czerpiąc z wiedzy i umiejętności nabytych latem podczas szkolenia.

W dniach 27-29 listopada 2015 r. uczestnicy I Letniej Szkoły Dialogu spotkali się ponownie w Warszawie. W sobotę 28 listopada rozmawiali o przeciwdziałaniu uprzedzeniom, spotkali się z księdzem Grzegorzem Michalczykiem, by rozmawiać o relacjach katolików z Żydami, a także obejrżeli w towarzystwie trenerów Forum dokument „800 Żydów z naszego miasteczka” o uczestnikach Szkoły Dialogu w Birczy. Ostatniego dnia warsztatów młodzież spotkała się z Ruth Cohen-Dar, Zastępcą Szefa Misji, Radcą ds. Politycznych Ambasady Izraela w Polsce.

Projekt współfinansowany był ze środków finansowych otrzymanych z the Conference on Jewish Material Claims Against Germany (Claims Conference) oraz The Pratt Foundation.

Szkolenia trenerów

Szkoła Dialogu nie byłaby możliwa, gdyby nie trenerzy Forum Dialogu, którzy docierają z nią w różne zakątki Polski. To od nich w dużej mierze zależy sukces programu, dlatego trenerzy Forum przechodzą cykl szkoleń dotyczących zarówno podstawowych umiejętności psychologicznych koniecznych w pracy z grupą, jak i specyfiki prowadzonych przez Forum zajęć. Trenerzy uczestniczą także w zajęciach dotyczących stosunków polsko-żydowskich, takich jak: dyskusje, projekcje filmów, wykłady. W 2015 roku odbyło się jedno tygodniowe szkolenie trenerów oraz dwa zjazdy weekendowe.

W dniach 9-15 lutego 2015 roku podczas intensywnego wyjazdowego szkolenia trenerzy doskonalili swój warsztat trenerski, poznawali scenariusze zajęć, a przede wszystkim pogłębiali wiedzę na temat historii i kultury polskich Żydów, Izraela i walki ze stereotypami. O bogatym życiu żydowskim w Polsce, Zagładzie czy też czasach powojennych z uczestnikami rozmawiali tacy eksperci jak Barbara Engelking, kierująca Centrum Badań nad Zagładą Żydów Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, Helena Datner z Żydowskiego Instytutu Historycznego, Jolanta Żyndul, historyczka specjalizująca się w badaniach nad nowoczesnymi dziejami Żydów polskich i stosunkami polsko-żydowskimi w XIX i XX wieku oraz fotograf i pisarz Mikołaj Grynberg.

Kolejne szkolenia odbyły się podczas dwóch weekendowych sesji: 14-15 marca i 21-22 marca 2015 roku. Trenerzy spotkali się m.in. z rabinem Stasem Wojciechowiczem i dziennikarzem Konstantym Gebertem, a doświadczeni trenerzy Szkoły Dialogu oprowadzili uczestników szkolenia po terenie byłego getta warszawskiego, cmentarza żydowskiego na ul. Okopowej i żydowskiej Pragi. Trenerzy udali się też na wycieczkę edukacyjną po cmentarzu żydowskim, a także poznawali narzędzie edukacyjne stosowane w pracy warsztatowej w Szkole Dialogu w Warszawie.

Projekt zrealizowano w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z funduszy EOG.

Wizyty w Szkołach Dialogu

W 2015 roku Forum Dialogu zorganizowało 10 spotkań uczniów biorących udział w projekcie Szkoła Dialogu z przedstawicielami społeczności żydowskiej, potomkami Żydów z polskich miejscowości oraz przedstawicielami środowisk opiniotwórczych. Zaproszeni goście odwiedzili Szkoły w Błoniu, Chełmie, Grodzisku Mazowieckim, Grójcu, Kaliszu, Końskich, Makowie Mazowieckim, Mławie, Wieliczce i Zamościu. Podczas zorganizowanych wizyt odbywały się warsztaty integracyjne oraz prowadzone przez młodzież spacerunki po miejscach związanych z lokalnym dziedzictwem żydowskim. Spotkania stanowiły okazję do otwartej rozmowy i przełamania wzajemnych stereotypów. Wiedza oraz zaangażowanie młodych ludzi w upamiętnianie przedwojennej historii miejscowych Żydów wywarła ogromne wrażenie na zaproszonych gościach.

W kwietniu Forum zorganizowało trzy spotkania przedstawicieli społeczności żydowskiej z uczniami realizującymi program Szkoły Dialogu. 13 kwietnia grupa dorosłych uczestników Marszu Żywych z Wielkiej Brytanii spotkała się z uczniami Publicznego Gimnazjum im. Prymasa Tysiąclecia w Grójcu. Spotkanie było dla gości okazją do spojrzenia na Polskę z innej strony niż jedynie poprzez pryzmat wizyty w miejscach pamięci związanych z Zagładą. 24 kwietnia absolwentów Szkoły Dialogu odwiedziły aż dwie grupy. Przedstawiciele gmin żydowskich z Rzymu i Mediolanu, przybyli na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, odwiedzili uczniów z II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Zamościu. Uczniowie oprowadzili gości śladami dawnych żydowskich mieszkańców Nowego Miasta. Tego samego dnia, biznesmeni i członkowie kadry zarządzającej przedsiębiorstw z całego świata, zrzeszeni w World Presidents' Organization i Young Presidents' Organization udali się na spotkanie z absolwentami Szkoły Dialogu w Gimnazjum nr 2 im. Św. M.M. Kolbego w Błoniu.

W maju odbyły się dwie wizyty w Szkołach Dialogu. 4 maja uczniowie z IV L.O. im. dr Jadwigi Młodowskiej w Chełmie gościli w swojej szkole rodzeństwo chełmskich Żydów mieszkające w Kanadzie. 7 maja natomiast, delegacja przedstawicieli brytyjskich organizacji żydowskich goszczących w Polsce na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP udała się do II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Końskich. Prowadzona przez licealistki i licealistów z Końskich wycieczka śladem koneckich Żydów była okazją do przedstawienia żydowskiej historii ich miejscowości i pokazania odnalezionego śladu po mezuzie, a także wysłuchania ciekawych informacji o judaizmie i kulturze żydowskiej od ekspertów, którzy byli wśród gości.

W czerwcu Forum zorganizowało aż trzy wizyty w Szkołach Dialogu. W pierwszej z nich wzięła udział delegacja the Jewish Museum of Australia. Podczas tygodniowego pobytu w Polsce, goście spotkali się z uczniami ze Społecznego Gimnazjum „Wyspianum”, zdobywcami I miejsca w konkursie na najlepszy projekt upamiętniający dziedzictwo żydowskie realizowany w ramach programu Szkoła Dialogu w 2014 roku. Uczniowie zabrali gości na wycieczkę, która była dla nich okazją do opowiedzenia, w jaki sposób

projekt zmienił ich postrzeganie miasta. Kilka dni później, uczniowie z Zespołu Szkół nr 1 w Makowie Mazowieckim gościli rodzinę potomków makowskich Żydów ze Stanów Zjednoczonych. Spotkanie było owocem współpracy z jednym z uczestników wizyty studyjnej organizowanej przez Forum Dialogu. Po warsztatach uczniowie oprowadzili gości po swoim mieście śladem jego żydowskiej historii. Dla przybyłych była to pierwsza okazja do zobaczenia miejsca, w którym mieszkali ich przodkowie. Również w czerwcu Forum zorganizowało spotkanie rodziny potomka kaliskich Żydów z USA z uczniami III Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu.

We wrześniu delegacja z Milwaukee Jewish Federation z USA spotkała się z absolwentami Szkoły Dialogu z Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Matejki w Wieliczce. Goście ze Stanów udali się wraz z uczniami na wycieczkę śladami wieliczańskich Żydów. Wycieczka zakończyła się na cmentarzu, którym opiekuje się społeczność LO im. Matejki w Wieliczce.

W październiku z wizytą do uczniów Gimnazjum nr 1 im. Noblistów Polskich w Grodzisku Mazowieckim udali się przedstawiciele UJA-Federation of New York. Podczas spotkania uczniowie m.in. zaprezentowali gościom filmy, obrazujące ich zaangażowanie w upamiętnianie społeczności żydowskiej, powstałe podczas realizacji programu Szkoły Dialogu.

Polsko-Żydowski Program Wymiany

W 2015 roku miały miejsce dwie wizyty studyjne organizowane w ramach Polsko-Żydowskiego Programu Wymiany, wspólnego programu Forum Dialogu oraz American Jewish Committee, realizowanego razem z Ambasadą RP w Waszyngtonie przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP od 1996 roku.

W dniach 15-22 marca delegacja 9 liderów z Polski udała się z wizytą do USA – Waszyngtonu, Chicago i Nowego Jorku. Grupa zwiedziła m.in. U.S. Holocaust Memorial Museum oraz odbyła spotkania w Ambasadzie RP oraz siedzibie American Jewish Committee. Uczestnicy wizyty rozmawiali z politykami o relacjach polsko-amerykańskich, analizowali jaki jest wizerunek Polaków w USA i w jaki sposób uczy się w szkołach o Holokauście i zastanawiali się, co można zrobić, by polsko-żydowskie i polsko-amerykańskie stosunki były w przyszłości jak najlepsze.

Z kolei w dniach 19-26 lipca 2015 roku przyjechała do Polski delegacja 11 przedstawicieli American Jewish Committee, reprezentujących oddziały tej organizacji między innymi z Waszyngtonu, Chicago, Los Angeles i Westchester. Podczas tygodniowego pobytu w Polsce goście wzięli udział w szeregu spotkań poświęconych stosunkom polsko-żydowskim. Grupa spotkała się m. in. z Ambasadorem USA w Polsce, Stephenem Mullem, Ruth Cohen-Dar, Zastępcą Szefa Misji, Radcą ds. Politycznych Ambasady Izraela w Polsce i Sekretarzem Stanu ds. Europejskich w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP, Rafałem Trzaskowskim. W trakcie programu uczestnicy mieli okazję zobaczyć Warszawę, Lublin, Rzeszów i Kraków, a także odwiedzić miejsca pamięci w Bełżcu i Oświęcimiu. Udział w programie umożliwił uczestnikom poznanie przeszłości i teraźniejszości relacji polsko-żydowskich oraz współczesnej Polski.

Wizyty liderów społeczności żydowskiej w Polsce

W 2015 roku Forum zorganizowało 7 pobytów studyjnych (10-17 maja, 7-14 czerwca, 30 lipca-6 sierpnia, 30 sierpnia-6 września, 11-18 października, 2-9 listopada, 15-22 listopada), realizowanych w ramach grantów przyznanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP na realizację zadań publicznych „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2015 r.” (3 wizyty) i „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2015 r.” (3 wizyty) oraz w ramach grantu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP (1 wizyta). W wizytach łącznie udział wzięło 65 przedstawicieli najbardziej wpływowych środowisk żydowskich ze Stanów Zjednoczonych, Australii, Kanady oraz Izraela. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in. członek administracji prezydenta Reagana, członek administracji prezydenta Obamy, były redaktor naczelny „The Los Angeles Times”, autor książki ogłoszonej przez „The New Yorker” jedną z najlepszych książek 2014 roku, prezes Australijskiego Stowarzyszenia Polskich Żydów, jedna z wiodących izraelskich dziennikarek oraz założycielka szkoły medialnej jednego z głównych kanałów izraelskiej telewizji komercyjnej.

Program umożliwił zaproszonym do udziału liderom poznanie współczesnej Polski, jej historii oraz szerokiego spektrum działań podejmowanych na rzecz dialogu polsko-żydowskiego w naszym kraju, jak również wzmocnienie poczucia więzi z krajem pochodzenia przodków w przypadku uczestników o polskich korzeniach. W trakcie wizyty uczestnicy mieli okazję spotkać się z osobistościami życia publicznego, politycznego, kulturalnego oraz religijnego dzięki którym pogłębili swoją wiedzę na temat historii polsko-żydowskiej oraz zmian, które zaszły w Polsce przez ostatnie dwadzieścia pięć lat.

W ramach swojego pobytu w Polsce, delegacje zwiedziły Warszawę, Oświęcim oraz Kraków, odwiedzając miejsca pamięci oraz te związane z polsko-żydowską historią. Ponadto, ważnym punktem pobytów studyjnych były spotkania z uczniami w miejscowościach, gdzie realizowany był program edukacyjny Forum – Szkoła Dialogu. Spotkania te stały się dla uczestników szansą na zapoznanie się z lokalnymi inicjatywami na rzecz upamiętniania dziedzictwa żydowskiego w Polsce.

Współpraca z Facing History and Ourselves

W ramach kontynuacji podjętych w poprzednich latach działań, w dniach 3-10 sierpnia 2015 roku, z wizytą do Polski przyjechało 11 żydowskich edukatorów ze Stanów Zjednoczonych realizujących program edukacyjny organizacji Facing History and Ourselves.

Celem projektu zrealizowanego przez Forum Dialogu wspólnie z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Waszyngtonie przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP jest przede wszystkim pokazanie uczestnikom bogactwa wspólnej polsko-żydowskiej historii, współczesnej Polski oraz prezentacja zmian, jakie zaszły w relacjach polsko-żydowskich po upadku komunizmu.

Aby przybliżyć grupie współczesną Polskę i wspólne polsko-żydowskie dziedzictwo uczestnicy programu spotkali się z wieloma znawcami tej tematyki, jak również z przedstawicielami społeczności żydowskiej w Polsce. Istotnymi elementami programu było spotkanie z prof. Barbarą Kirshenblatt-Gimblett, dyrektorką programową wystawy głównej Muzeum POLIN, prof. Zdzisławem Machem z Uniwersytetu Jagiellońskiego i Narcyzem Listkowskim, aktywistą i lokalnym Liderem Dialogu z Rabki-Zdroju działającym na rzecz zachowania dziedzictwa żydowskiego w swojej miejscowości. Oprócz udziału w wykładach uczestnicy wizyty zwiedzili miejsca związane z polsko-żydowską historią Warszawy i Krakowa oraz teren państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau. Znaczące wrażenie na uczestnikach wywarła wizyta w Liceum Ogólnokształcącym nr 2 w Końskich, legitymującym się tytułem Szkoły Dialogu, podczas której edukatorzy zostali oprowadzeni przez uczniów śladami przedwojennej żydowskiej społeczności Końskich.

W ramach podsumowania projektu w Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie zorganizowany został warsztat, podczas którego goście z Facing History and Ourselves analizowali w jaki sposób mogą przełożyć doświadczenia z pobytu w Polsce na własne praktyki edukacyjne.

Zarówno w ramach Polsko-Żydowskiego Programu Wymiany, wizyt studyjnych liderów społeczności żydowskiej w Polsce jak i pobytu nauczycieli z organizacji Facing History and Ourselves, uczestnicy mieli szansę wyrobić sobie własną opinię na temat stosunków polsko-żydowskich, często różną od początkowych wyobrażeń. Projekty te dały okazję do przełamania, nierzadko utrudniających te relacje, negatywnych stereotypów na temat naszego kraju oraz posłużyły budowaniu wzajemnego szacunku i zaufania.

Program Liderzy Dialogu

W 2015 roku Forum Dialogu kontynuowało projekt Liderzy Dialogu, zainicjowany w 2013 roku, skierowany do lokalnych aktywistów zaangażowanych w dialog polsko-żydowski, walkę z antysemityzmem, edukację o historii i kulturze żydowskiej oraz zajmujących się ochroną dziedzictwa żydowskiego w swoich miejscowościach. Grupa Liderów Dialogu skupia zarówno osoby mające doświadczenie w realizacji projektów w tych obszarach, jak i początkujących działaczy. Celem projektu jest stworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń, zdobywania nowej wiedzy i umiejętności dla osób zajmujących się dialogiem polsko-żydowskim. W ramach programu w 2015 roku zorganizowano dwie konferencje Liderów Dialogu.

W dniach 17-19 kwietnia odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Liderów Dialogu w której udział wzięło 39 lokalnych liderów, wśród których byli nauczyciele, przedstawiciele organizacji pozarządowych, radni samorządów, lokalni historycy, archiwiści, pracownicy instytucji kultury oraz miejsc pamięci. Podczas uroczystego otwarcia Konferencji w siedzibie Senatu Rzeczypospolitej Polskiej głos zabrali Wicemarszałek Senatu RP, Jan Wyrowiński oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, Irena Lipowicz. Drugiego dnia konferencji goście Forum uczestniczyli w spotkaniach m.in. z przedstawicielką Komisji Rabinicznej ds. Cmentarzy Agnieszką Nieradko, profesorem Instytutu Filozofii i Socjologii PAN Andrzejem Lederem i pisarzem Mikołajem Grynbergiem. Uczestnicy brali również udział w spotkaniach tematycznych o sposobach przedstawienia Zagłady w filmie, metodach fundrasingowych, literaturze hebrajskiej i wymiarowaniu finansowym projektów. W sobotę wieczorem uczestnicy konferencji wzięli udział w Hawdali, uroczystości zakończenia szabatu, która odbyła się w JCC Warszawa-Warszawskim Centrum Społeczności Żydowskiej. Trzeciego dnia konferencji uczestnicy udali się na jeden z dwóch zaproponowanych spacerów: po dawnym getcie warszawskim lub po cmentarzu przy ul. Okopowej.

W dniach 2-4 października odbyła się I Lokalna Konferencja Liderów Dialogu w Będzinie, Gliwicach, Zabrze, Wielosiu i Toszku. Spotkanie miało na celu przedstawienie przez gospodarzy konferencji- Liderów Dialogu, na czym polega ich codzienna praca na rzecz dialogu polsko-żydowskiego i upamiętniania żydowskiej historii. Dzięki temu stworzona została przestrzeń do wymiany doświadczeń i inspiracji. W Konferencji wzięło udział 27 lokalnych aktywistów z różnych miejscowości z całej Polski.

Projekt był współfinansowany ze środków finansowych otrzymanych z the Conference on Jewish Material Claims Against Germany (Claims Conference), the Pratt Foundation oraz Dutch Jewish Humanitarian Fund.